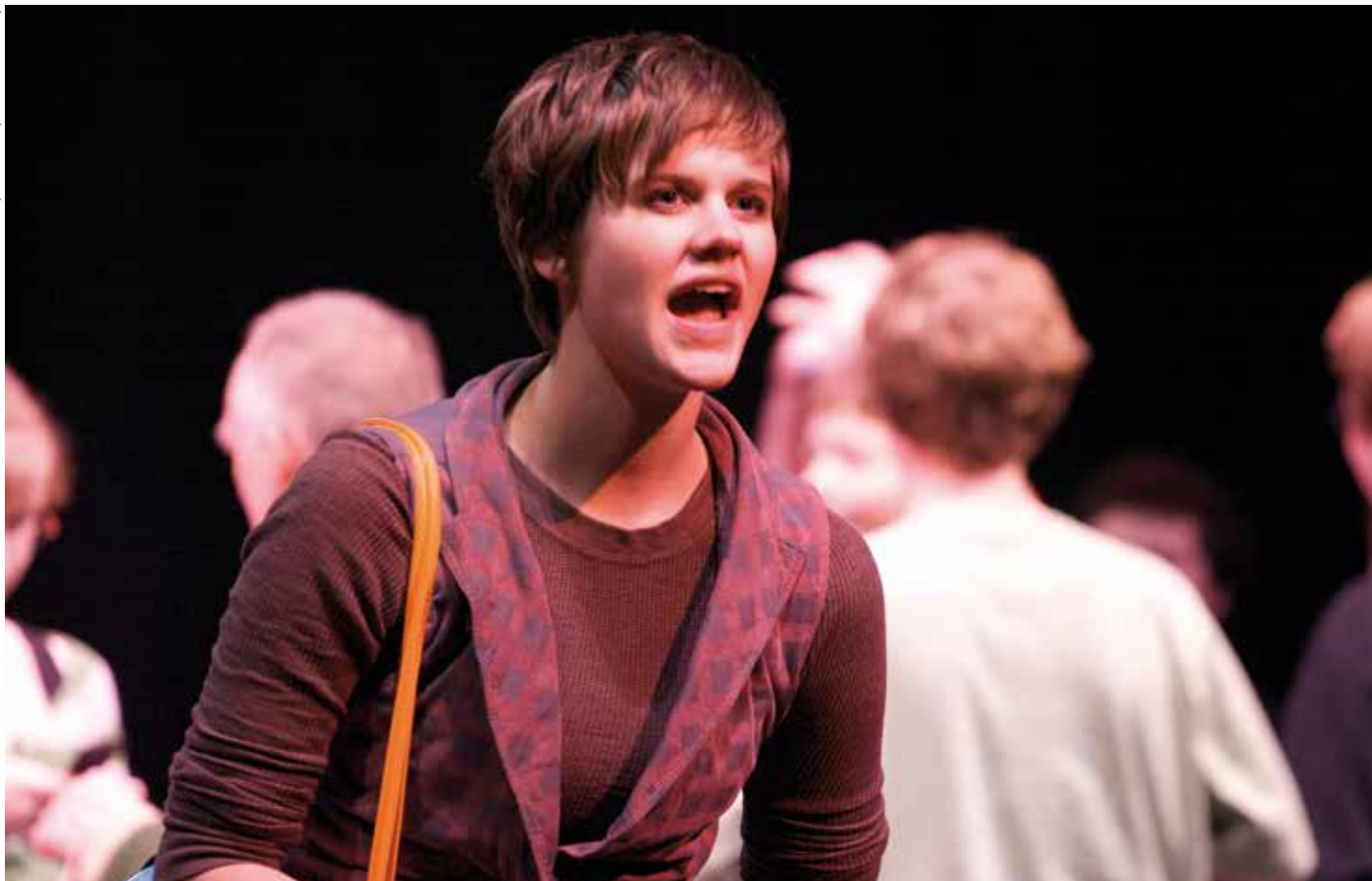

Bibliodrama professioneel

FOTO: NIC MCPHEE/Flickr (CC BY-SA 2.0)

In oktober 2016 start voor de tweede maal de training ‘professioneel begeleiden van bibliodrama’ voor pastores en geestelijk counselors. Een van de trainers, Bas van den Berg, vertelt over zijn persoonlijke ervaringen met bibliodrama.

Bas van den Berg

Bibliodrama valt te omschrijven als ‘het spelenderwijs ontdekken van de eigen spiritualiteit door een aandachtige, dialogische verkenning en doorleving van een Bijbelverhaal’. Bibliodrama als route om de eigen spiritualiteit op het spoor te komen, daar wil ik hier aandacht aan besteden.

Sinds ik veertig jaar geleden met bibliodrama in aanraking kwam in de persoon van ds. Henk Aalbers (NZV, vormingswerk Oud-Poelgeest), heeft het mij voor altijd geraakt. Bibliodrama is

voor mij de weg geworden waarlangs ik mijn spiritualiteit (her)ontdek en tot op de dag van vandaag put ik uit deze rijke

Veel Bijbelverhalen blijken confronterend te zijn

ervaring. In al die jaren heb ik mogen ervaren dat deze manier van werken, spelen, spreken en denken voor veel

mensen vruchtbaar bleek op hun geestelijke zoektocht.

Het onderzoeken van daden, dilemma's en keuzes

Stel, je neemt de rol van Jona op je en in de fase van de zogenaamde ‘rolinleving’ verken je wie Jona was en wat hem bezielde, dan word je in die rol met verschillende tegenstrijdige emoties en overtuigingen geconfronteerd. Daarin kun je tegelijkertijd verkennen wat Jona beweegt en wat jou emotioneel en mentaal beweegt

wanneer je wegduikt voor een opdracht, of een uitdaging niet aandurft. Veel Bijbelverhalen, zeker als je die vanuit een goede rolinleving verkent, blijken confronterend te zijn, en je uit te nodigen zowel het gedrag van het personage te onderzoeken als ook indirect dat van jezelf. In spelvorm zoek je dan samen met anderen – die ook in een rol zijn ingelijfd – naar een spelrespons die voor jou en de anderen overtuigend is.

Bibliodrama doe je samen

Als je aan een bibliodrama meedoet, ontdek je al snel dat een dergelijk zoekproces tegelijkertijd leuk, spannend, soms heftig kan zijn en veel bij jou of een medespeler kan wakker roepen. Het bijzondere laat zich altijd in de groepsdynamiek zien waarin het Bijbelverhaal een actieve partner is. Bibliodrama speel je in wisselwerking met anderen, met ieder een eigen verhouding tot het verhaal dat centraal staat. Vertaald naar het Jonaverhaal: degene die Jona speelt, kan dat alleen maar doen in interactie met andere rollen: de zeelieden, het schip, de kapitein, de zee of de storm. In een aantal ‘acties’ en ‘responsies’ laten de deelnemers het verhaal in hun reacties daarop tot leven komen. Ieder van de deelnemers raakt zo verbonden met een rol, onderzoekt vanuit die rol het verhaal en geeft een persoonlijke kleur aan de spelacties en interacties met de anderen, op basis van de persoonlijke biografie. In de speelruimte die je samen als spelers creëert, onderzoek je daden, dilemma’s en keuzes van verhaalfiguren en tegelijkertijd - simultaan - onderzoek je ook jouw verhouding tot die daden, dilemma’s en keuzes.

Geloven met hart en ziel, lichaam en geest

Als je echt participeert in een bibliodrama, doet dat een totaalberoep op de spelers. Met al je zintuigen, je lichaam, je gevoelens en je denkbeelden raak je betrokken bij de verkenning van het verhaal, op zoek naar betekenis. Naar bete-

kenis voor jou, voor de anderen en voor de (geloofs)gemeenschap. Als je met je hele wezen meedoet aan een bibliodrama – hetzelfde geldt voor bibliodans – raak je al doende op een nieuwe manier betrokken bij de kern van levende spiritualiteit.

In dialoog met religieuze verhalen zoeken en vinden mensen zin voor hun leven

Een betrokkenheid die heel de mens aanspreekt als relationeel wezen, een spiritualiteit die geworteld is en begint in het lichaam, die geaard is. Veel religies hebben hier weet van: het zoeken naar een verbinding met God /met wie /wat ons omvat en aanspreekt begint niet in het hoofd, maar in het lijf, in het hart waar de emoties wortelen en in het verbeeldend vermogen. Vandaar dat de belangrijkste verschijningsvormen van religies rituelen zijn, verhalen, bewegingen en regels waarin de levende spiritualiteit zich uitdrukt. Omdat we ons in dit artikel richten op verhalen kunnen we over religieuze verhalen / Bijbelverhalen zeggen dat zij dragers zijn van levenswijsheden, van doorleefde ervaring, geleefde spiritualiteit die vaak met pijn en moeite is verworven en eigen gemaakt. Existentiële keuzes en dilemma’s liggen ten grondslag aan al deze religieuze verhalen. In dialoog met deze verhalen zoeken en vinden mensen zin voor hun leven.

Sensitief begeleiden van bibliodrama

Als je professioneel bibliodrama wilt begeleiden, dien je je te bekwamen in een aantal zaken. Wat je nodig hebt, is gevoel voor en ervaring met groepsdynamiek. Brede mensenkennis, ervaring in het beluisteren van verhalen, en het leren stellen van uitnodigende vragen op het goede moment zijn ook voorwaarde. Daar-

naast: opdrachten geven die mensen uitdagen tot diepgaander spel, en ervaring met het open en nieuwsgierig onderzoeken van Bijbelverhalen. De begeleider in opleiding dient een repertoire aan spelvormen op te bouwen om deelnemers in staat te stellen een verhaal met plezier, nieuwsgierigheid en wil tot samenspelen te onderzoeken. Voorwaarde is verder een beweeglijke en inventieve geest. Een spirit die je in staat stelt om in het moment een goede spelbeslissing te nemen die het drama verder en deelnemers tot dieper inzicht brengt. En, last but not least: professioneel bibliodrama begeleiden wil zeggen dat de begeleider oog en oor krijgt voor wat mensen existentieel/spiritueel beweegt en raakt. Op deze existentiële laag zijn alle waardevolle verhalen uit de Bijbel gebouwd.

Er is nog plek

Dertien deelnemers uit het gehele land hebben in april 2016 deze training succesvol afgerond en verdiend een certificaat ontvangen. Ze zijn nu echt in staat om bibliodrama in hun eigen werkcontext zorgvuldig, creatief en flexibel te begeleiden.

De training duurt twee jaar en is ontwikkeld door docenten van twee bestaande bibliodrama-stromingen. Dat zijn de pastoraal-existentiële stroming van Herman Andriessen, Nico Derksen en Maria Noleet en de lijfelijk-spelmatige stroming van Cilia Hogerzeil en ondergetekende. Beide stromingen werken sinds 2014 samen in het Centrum voor Bibliodrama in Nederland (CBN: www.centrumvoorbibliodrama.nl).

Als u als pastor of geestelijk counselor zin heeft om mee te doen aan de komende tweejaarlijkse training: meld u aan bij Marian van Giezen (info@centrumvoorbibliodrama.nl). Er is nog plek.

Dr. Bas van den Berg, intercultureel theoloog en docent bibliodrama en spel bij Stichting De Zevende hemel.